

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, január 5.

A régi rendszer maradványa.

— A cséffai főszolgabírói lak. —

Még az 1898. évbe nyulik vissza az a dolog, a melyben fontos elvi jelentőségű határozatot hozott a nagyvárad kir. ítélő tábla.

A cséffai főszolgabíró kicsinek találta a főszolgabírói lakot s megindította a mozgalmat, hogy a község belterületén kívül, a községi lakosok összességének tulajdonában levő közlegelőből hasítottassék ki 3 hold óriási terület s erre építsen a vármegye új, palotaszerű főszolgabírói lakást.

Az 1898. évi december hóban megtartott képviselőtestületi gyűlésen a község lakosainak többsége azonban ellene nyilatkozott a legelő kihasításának, annál inkább, mert alkalom kínálkozott a vármegyének, hogy a község belterületén vásároljon főszolgabírói laknak alkalmas területet.

Ezután kezdődött azoknak a puhítása, akik a legelő kihasítás ellen szavaztak.

1899. év márczius havában újra a község képviselőtestülete elé erőszakolták a kérdést. Ez alkalommal sikerült is többséget teremteni a legelőkihasítás megszavazásának, de olyképen, hogy birtokarány szerint szavaztak a lakosok, ami törvénytelen volt.

A legelő kihasítást, természetesen a főszolgabíró miatt, a megye is jóváhagyta,

sőt 17,000 frtos palotára fogadta el az építési tervet.

A lakosok közül *Hricskó* György tanító és 62 társa ezen erőszak ellenében jogorvoslathoz fordultak s jogorvoslatukkal dr. *Stocker* József ügyvédet bízták meg, aki teljes ambícióval igyekezett érdekeiket megvédeni.

A nagyszalontai telekkönyvi bíróság a kihasított területet tényleg a vármegye nevére telekkönyvezte, de ez ellen dr. *Stocker* József felebbezéssel élt. Midőn a felebbezés dacára a vármegye megkezdte az építkezést, ez ellen közjegyzői tiltakozást adott be.

Az épület azonban csak emelkedett tovább, míg elkészült.

A vármegye ugyanis arra alapította jogát, hogy a területvételt a földmivelésügyi miniszter jóváhagyta; pedig itt terület eladásról lévén szó, nem volt illetékes ez ügy elbírálására a földmivelésügyi miniszter. A nagyvárad kir. törvényszék is a földmivelésügyi miniszter jóváhagyó határozatára támaszkodott, midőn a vármegye javára döntött.

A kir. ítélőtábla azonban ellenkező elvi jelentőségű határozatot hozott, a törvényszéki végzés ellen beadott felebbezés folytán.

Kir. tábla ítélete szerint a cséffai közlegelőből főszolgabírói lakás és hivatal céljaira kiszakított és tlvileg a megye tulajdonába átírt 4800 ölnyi területre vonatkozólag a tulajdonostársak egy része által az átírás

ellen beadott felfolyamodás folytán a kir. tábla a szalontai kir. járásbírói bíróság mint tlv. hatóságnak azon végzését, melylyel a kérdéses 4800 ölnyi terület tulajdonjogát Bihar-megye nevére tlvileg átírta, megváltoztatja, Bihar-megyét tulajdonjog bekebelezése iránti kérelmével elutasítja.

Indokolásában felhossa, hogy a csatolt közbirtokossági közgyűlés jegyzőkönyvéből kitűnik, hogy az érdekelt tulajdonostársak nem mindnyájan egyeztek bele az eladásba. Már pedig osztatlan közös állapotban levő ingatlannál az érdekelt tulajdonostársak többségét sem illeti meg az a jog, hogy a közös birtokból egyes részeket eladjanak s ekként az eladni nem akarók ingatlanságát is kevesbitsék. Ezen nem változtat a földmivelésügyi miniszter kiszakítási engedélye sem, mert ingatlan tulajdonjogáról a közigazgatási hatóságok nem rendelkezhetnek.

A főszolgabírói lakás azonban már fel van építve.

Ezen kívül egy másik per is van folyamatban a vármegye ellen, a melyben a községet az ingatlan birtokába leendő visszahelyezés és a megyét az épületek eltávolítására kéri kötelezni.

A vármegyén a kir. ítélőtábla fentebbi elvi jelentőségű határozata, mely a

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Vigasztalás.

Irta: Deér.

Valahol messze, valaha régen
Megástak egy sirt a temető szélén.

Édes Mariska! Nagy, nehéz szomorúság tartja fogva a lelkem. Tegnap jöttem haza két hosszú esztendő után. És a hogy megjöttem, utam a temető mellett vezetett el. Betértem. A halottaknak szólt első látogatásom. Ugy is ott van már nekem majdnem minden boldogságom.

Mikor maga édes Mariska, még csak élni kezdett, én már temettem. Temettem fájo szívvel, nagy keserűséggel azokat, a kiket úgy szerettem, a kik engem is szerettek.

Most már alig van egy is, kit temetnem kellene. Itt pihennek sorban egymás mellett. Itt-ott már a fejfa is kitörött, kipusztult. Egyik sírról ismerem rá csak a másikra.

Sorra járom valamenynyit. Mindegyikhez fűz valami édes, szomorú emlék. Ott egy jóbarát, itt egy szerető testvér pihen. És én letérdelek, imádkozom és emlékezem.

Emlékezem rég letűnt, színes, napsugaras időkre, mikor még én is gondtalan kergettem a himes tarka szárnyu pillangót. S úgy örültem, kacagtam, ha egyet elfoghattam. Akkor még nem gondoltam arra, hogy a tarka szárnyu

pillangó elveszti himporát, ha durva kézzel megfogják. Hittem a napsugárnak, — boldog voltam.

Most már tudom mi a boldogság? Tarka szárnyu, himes pillangó, melyet bolond fővel, ábrándos lélekkel üzünk, kergetünk. S csak mikor megfogjuk, akkor látjuk, hogy letöröttük róla a himport, azt, a mi csillogó, fényes, színes volt rajta.

Igy van ez édes Mariska. Higyjen nekem. Tapasztalásból beszélek, szomorú tapasztalásból. Itt vannak bizonyítékaim. Ezek a néma, korhadat fakereztek, ezek a virágtalan sirok, mind csak nekem adnak igazat.

És én csak járok tovább, egyik sírhalmomról a másikig. Rövid az út egyiktől a másikig és mégis annyi szomorú emlék támad fel emlékemben.

Lassan-lassan a végére érek. Még csak egy sírhalom vár reám. Ez kissé távolabb van. Már messziről látom a fehér márvány keresztet s a reá boruló szomorú fűzet. Ez a legszebb sír. Viola virágok nyílnak rajta s színes koszorukat lenget, az alkonyi szellő.

És nekem mégis ez a legszebb sír, ez a violavirágos kis földhányás a legszomorubb, a legkínosabb. A hány viola nyílik rajta, annyi éles tőr járja át a lelkem . . .

Itt vagyok, itt állok a sírnál. Nézem a fehér keresztet s látom rajta azt az egy szót, azt az egy nevet, a mely mindig beleszövődik álmaimba, mely kísér folyton, járjak bár uttalan utakon, vagy tarka virágos réten.

— Margit — ez a név ragyog le a fehér márványkeresztről és ebben a névben van nekem minden boldogságom.

Szomorú dolog ám az nagyon, mikor az ember tudja, hogy az a virág, a mely csak neki nyílt, neki illatozott, — hervadozik, fonnyadozik, el is hervad, el is porhadt egészen. Nem maradt meg semmi, csak az emlékezés.

És én emlékezem. Zokogó lélekkel, könnyező szemekkel állok a sírnál s látom azt a leányt, ki itt aluszta örök álmát. Látom fakadó bimbó korában, mosolylyal hamvas arczán, boldogsággal nevető kék szemében.

És úgy érzem, mintha két karja lassan nyakam köré fonódnék s mintha végig csókolná halavány arczomat. De olyan hideg, fagyasztó ez a csók!

Felébredtem a merengésből. Csak az alkonyi szellő üzte velem bohó játékát, az lengte körül arczomat, azért volt oly hideg fagyasztó a csók. Fázni kezdtem itt, a holtak birodalmán.

Még egyszer végigcsókoltam tekintetemmel azt a kicsi sírhalmot, szakítottam róla egy viola virágot s aztán lassan, nehéz szívvel vettem bucsut tőle.

Azt hittem, végeztem a halottakkal. Nines több, kiért nekem is imádkoznom kellene. Pedig volt még egy. Egy frissen hantolt sír, melynek csak nem régóta lehet lakója.

Fakereszt van csak fejjának s rajta egy név, egy jó, egy kedves asszonynak a neve — a maga édes anyjái — kedves Mariska.

pernek is bizonyára alapul fog szolgálni, — megütközést keltett. Most már látják, hogy az erőszak megbosszulja magát. S ki lesz felelős, ha a vármegye különben is csak kölcsönből táplálkozó kasszáját 17,000 frt kár éri, eltekintve azon erkölcsi kártól, amely a köznépnél könnyen megingatja az intéző körökbe vett bizalmát s jóakarátát.

Ijesztgetésekkel, erőszakkal sokat el lehet érni, a jogaikban sértett és jogorvoslattal élők számát le lehet 63-ról 43-ra szállítani, de az igazság itt is győzedelmeskedni fog, ha egy ember követeli is jogát és törvényes igazságát.

Apponyi minisztersége.

A mit tegnapi távirataink közt hirdettünk, azt ma hivatalosan is megerősítik. Gróf Széchenyi Manó lemondása után Apponyit nevezik ki helyére. A »Wiener Abendblatt« kommunikéje erre vonatkozólag úgy hangzik, hogy Széchenyi lemondását elfogadják s Apponyi Albert gróf lesz a király személye körüli miniszter.

A francia összeesküvők

pőrében a szenátus immár meghozta ítéletét. Buffe-t, az orléansi herceg titkárát tíz évi száműzésre, Lursalucest in contumaciam tíz évi száműzésre, Derouledet tíz évi száműzésre és Guerint, a híres Fort Chabrol parancsnokát tíz évi várfogságra ítélte.

A mily kevés érdeklődést tanúsított a francia közvélemény a per iránt a tárgyalás alatt, éppen olyan nyugodtan és minden izgatottság nélkül fogadta magát az ítéletet. Azok után az örületes izgalmak után, melyet a Dreyfus-per keltett, szinte érthetetlen az a közöny, melyet a francziák ez iránt a per iránt tanúsítottak.

A hadügyminiszter a Maffia áldozata.

Olaszországban nagy feltűnést kelt Mirri hadügyminiszter lemondása, Mirri nem politikai okokból bukott, hanem ő is áldozata a most

folyó Maffia-pörnek. Bukását Venturini, volt palermói főügyész okozta, a ki közzétette Mirri-nek egy levelét abból az időből, a mikor a hadügyminiszter még szicíliai kormánybiztos volt. A kérdéses levélben Mirri egy befolyásos szicíliai választónak ideiglenes szabadlábra helyezését ajánlotta. Az olasz minisztertanács ma este fogja tárgyalni Mirri lemondását.

A hadügyi költségvetés.

Bécs, január 5.

A hadügyi költségvetést tárgyalta ma a delegáció hadügyi albizottsága és az ülés érdekes eseménye, hogy még kormányparti delegátusok is erősen szót emeltek a hadügyi kormány ama politikája ellen, hogy mikor a hadsereg részére új intézményt létesítenek: mindig Ausztriát részesítik előnyben Magyarország rovására. Most is új katonai intézetet állítanak fel, természetesen, hogy Ausztriában. Ilyen politika mellett nagy örömmel hallja a közönség, hogy a delegációba ma a tiszti fizetések emelése is tárgyalásra került, melyet persze megszavaztak.

Az ülés részletes lefolyása a következő volt:

Bécs, január 5.

A magyar delegáció hadügyi albizottsága ma délelőtt 10 órakor Szilágyi Dezső elnöklete alatt ülést tartott.

Elnök az ülést megnyitván Münnich Aurél ismerteti a rendes szükséglet keretében előforduló különbözetelem természetét és indokait. A negyedik tétel d. pontjánál a tüzérség és vonatcsapat részére szükséges lovagló és hajótanár-intézet felállítása által igényelt szükségösszeget 134,534 korona. Pulszky Agost megjegyzi, hogy új intézménnyel állunk szemben és azt hiszi, hogy az előirányzott összegnél többre lesz szükség. Felvilágosítást kér ennél fogva az intézet egész költsége iránt.

Ugron Gábor helytelennek tartja, hogy a katonai intézetek mind Ausztria területén vannak. Ezen új intézményt Magyarországon kívánja fölállítani. Az összeg ellen nincs kifogása, de ismétli és hangsúlyozza, hogy ez az intézmény Magyarországon állíttassék fel.

Miklós Ödön kijelenti, hogy nagyon szeretné, ha Magyarországon állíttatnék fel ezen intézmény, de megjegyzi, hogy ő felsége a Schlosshof nevű kastélyt ajándékozta e célra,

ugy, hogy építési költségek czimén legalább is egy millió takarítható meg.

Krighammer Ödön báró hadügyminiszternek nem volna kifogása az ellen, hogy ezen intézmény Magyarországon állíttassék fel, hanem költségkímélés szempontjából határozta el magát annak Ausztriában való felállítására.

Gajári Ödön igazat ad Ugron felfogásának abban, hogy az új központi intézetek felállításánál Magyarország is tekintetbe vetessék.

Keglevich István gróf osztja azokat az aggodalmakat, a melyeket az új intézmények létesítése szempontjából az előtte szólók kifejtettek. Kívánja, hogy jövőre a hadügyi kormányzat ne állítsa a delegációt fait accompli elé.

Erre a hadügyi albizottság elhatározta, hogy az Ugron Gábor, Gajári Ödön és Keglevich István által hangsúlyozott kívánságok a jelentésbe felvétesse és a tételt megszavazták.

Ugron Gábor nem tartja megengedhetőnek, hogy a civilista költségei a közös budgetre hártassanak át.

Krighammer Ödön hadügyminiszter kijelenti, hogy e költségeket az udvartartásból fedezték és hogy ebből fedezik ezental is. Ide csakis azon járulék állíttatott be, a mely ezen testőrszázadnak katonai szolgálati tételek czime alatt jár.

Erre a tételt megszavazták.

Az ötödik tételnél, mely a fizetésszabályozás által keletkezett többszükségletet 9,482,342 koronával irányozza elő: Münnich Aurél hivatkozik azokra, a miket már az általános tárgyalásnál elmondott. Behatóan ismerteti azon adatokat és kimutatásokat, a melyek a fizetésszabályozás alapjául szolgálnak, és azon összehasonlító táblázatot, a mely Német-, Olasz-, Francia- és Oroszország katonai tiszti fizetéseit az itt tervbe vett fizetésekkel állítja párhuzamba és arra a következtetésre jut, hogy a fizetésszabályozás méltányos és indokolt. A költségvetés szempontjából újra is hangsúlyozza, hogy szerinte az egész szükséglet csökkenést kitüntetni, mi által a költségvetés mindenestre tisztább képet nyújtana. A mi végül azt a tervet illeti, hogy a XI. rangosztályba (hadnagyi rendfokozat) tartozó havidíjasok fentartási díja meghagyassék ez évre, rámutat a költségvetés illető tételére és kérdezi a hadügyminisztertől, hogy minő indok vezérelte arra, hogy ezen tételt, mint közvéleményt nem állította a költségvetésbe, holott a költségvetés végösszegében ugy sem állott volna be változás.

Ugron Gábor szerint a fizetésemelés törvényhatósági jog. Ellenzi, hogy az albizottság a fizetésszabályozásba belemenjen. Az állami alkalmazottak fizetésének megállapítása a tör-

Megálltam e sirhalomnál.

— Hát is ez meghalt, — ugy elgondoltam. Pedig ezt is szerettem.

Aztán eszembe jutott az anyátlan árva, maga, édes Mariska.

Egy időre elfeledtem a magam szomorúságát, csak a maga vesztésére gondoltam. És ugy éreztem, mintha köny szöknék szemembe.

Oh én meg tudom érteni a maga fájdalmát, a maga vesztését. Sokszor átestem rajta, nekem is vannak halottaim. De hát én férfi vagyok, ki csak áttengődöm majd valahogy ezt az életet. De maga egyedül van. Öröz angyalát, vezetőjét, mindenét vesztette abban az egy halottban. Én csak lassan, egymásután vesztettem el azokat, kik mindenem valának. Így is keserű kínos volt a válás. S magának édes, egyszerre kellett megválni mindentől. Hisz magának édes, ez a jó asszony volt mindene.

Láttam, mint szerették egymást mint becézgette magát, ez az édes asszony, az édes anyja.

Keserves sors ez nagyon egy fiatal leánynak; mint a fakadó virágé, melynek nincs senkije, ki megvédi vihartól, szélől egyaránt. Nyílik talán tovább, talán sokáig, de azért érzi a melengető, védő korok hiányát. Fakóbb, sárgább, szintelenebb lesz a többinél, ha ugyan korán el nem hervad . . .

Szomoruan hagyta el a temető kertét. S most, hogy itthon vagyok, csak magára gondolok, édes Mariska.

Ugy szeretnék ott lenni maga mellett, s

ugy örülnék, ha megtudnám vigasztalni szép szóval, igaz szívvél. De nem mehetek. Hisz maga édes, engem alig ismer s tán azt térdené, hogy mit akarok én, a szegény poéta, üres szavakkal? Nem gyógyítja meg az a maga fájó szívé.

Talán igaza van. Nem is megyek, csak így irok magának távolról. Olvassa el jó szívvél, szeretettel szölk magához. Vigasztalni szeretném, mikor az én szívem is tele van keserűséggel.

De ép azért, mert én is sokat vesztettem, könnyebben meg tudom érteni a maga fájdalmát is.

Vigasztalódjék édes Mariska! Nyugodjék meg a változhatatlanban! Azt nem mondom, hogy feledje a multat, s bizalommal tekintsen a jövőbe. Nem, ne feledjen a multból semmit. Az emlékezés csak egyedüli a mienk, becsüljük meg kegyeletes szívvél. Addig nem éri semmi rossz, míg emlékezni tud arra a jó asszonyra, az édes anyjára, annak oktató, okos szavára, nagy szeretetére.

Ez a szeretet őrizze meg minden bajtól, minden rosztól.

S majd, ha néha fogyni érzi erejét, ha tán új seb fakad szívében, csak menjen ki ahhoz a sirhalomhoz, s hallgassa meg, mit susog a szomoruszív ott a sirdomb fölött? Talán anyjának szelleme szól általa, az ő szeretete, örökös gondossága susog magához megnyugtató, vigasztaló szavakat.

Oh a temető nagyon jó vigasztaló. Én na-

gyon tudom. Azok a szomorú fejfák, sok fájdalomról beszélnek, — a mások fájdalomról. És ebben a tudatban is van valami megnyugtató. Aztán látjuk a nyíló virágokat s ugy elgondoljunk, hogy még a sirokon is nyílik a virág. Lesz egy új élet is: szebb, jobb, ennél . . . Feltámadunk! — s újra örülünk egymásnak, újra szeretjük egymást.

Én vigasztalni akartam magát, édes Mariska s lám milyen szomorú dolgokat irtam. De nem tehetek róla. Hisz a fülemile is csak dalol mindig, napsugárban, viharban is tán — s mindig oly édes szomorú hangon. S azért mégsem haragszunk rá, — szeretjük.

Talán maga is, édes, szívesen olvassa ezt a szomorú nótát. Talán könnyezni is fog. Vajha ugy lenne?

Mert a könny csak az igazi vigasztalás. Tudom magamról. A szívből fakadt könnyek megkönnyítik a lelket; olyan az, mint a virágnak a harmat. Szebb, tisztább, illatosabb lesz utánna.

Sirjon csak édes Mariska. Hisz addig boldog csak, míg könnyezni tud. És szenteljen az én halottaimnak is egy igaz, őszinte könnyet, amint megsirattam én is a maga szomorú halottját.

Nekem pedig bocsássa meg, hogy hivatalanul is gyógyítani akartam azt a fájó, sajtó sebet.

Jó szívvél irtam, fogadja jó szívvél!

vényhozásra tartozik; a magyar delegáció pedig törvényhozási joggal nem bír. A törvényhozás jogai közjogi természetűek, ezért tehát azok el nem birtokolhatók. Ha van precedens arra, hogy a katona tisztek fizetését a delegáció emelte, ezzel szemben ott van a törvényhozásnak az a ténye, hogy a katona tisztek nyugdíját megállapította, a mi része a tisztek javadalmának. A kinek pedig joga van a rész eldöntésére, annak joga van az egész felett is határozni.

Ezután *Szilágyi* Dezső elnök Ugron Gábornak felszólítása folytán az Ugron által fölvetett prujudiciális kérdés felett nyitja meg a vitát.

Szell Kálmán miniszterelnök: A közös költségvetés a két kormány előzetes hozzájárulásával terjesztetik be. A költségvetés előkészítésénél számot vetettek azon súlyos kérdésekre, amelyek a melyek a tiszti fizetések felemelésével kapcsolatosak. A magyar kormány nem is aggodalom nélkül járult a közös kormány előterjesztéséhez. A fedezet szempontja fokozta is ezen aggodalmakat, de nem zárkozhatott el a magyar kormány a hozzájárulásától azért, mert Ausztriában a polgári tisztviselők fizetésének rendezése már megtörtént. A törvényesség kérdésében abban a nézetben van, hogy a delegáció jogosítva van a tiszti fizetések rendezése felett dönteni, mert a delegáció hatásköréből a fizetések megállapítása nincs kivéve. Volt idő 1892. előtt, a mikor Magyarországon az összes tisztviselői fizetések megállapítása csakis a budget keretében történt. Nem hivatkozik precedensekre, bár kimutathatná, hogy a delegációk eddig is döntöttek már fizetések felett. Súlyt helyez arra, hogy a delegációban felvetett elvi kérdés a delegáció budget-megszavazási jogának szempontjából ítéltesse meg. A delegációnak volt eddig is joga megállapítani az eddigi fizetéseket, joga van tehát megállapítani a tervezett magasabb fizetéseket is.

Ugron Gábor abban a nézetben van, hogy az országgyűlés mindazon jogokkal bír, a melyekről le nem mondott világosan és törvényben. Ezeket tehát budgetmegszavazás által el nem veszthette. Fizetéseket költségvetésben folyósítani a delegációnak van joga, de fizetéseket rendszeresíteni költségvetésben nincs. A fizetések rendszeresítését semmiféle törvény sem utasítja a delegációhoz. Az itteni határozatok után, különösen az által, hogy a honvédtiszti fizetések is felemeltetnek, a magyar országgyűlés budgetjoga meg van döntve.

Horánszky Nándor elvileg a delegáció illetékességének kiterjesztése ellen van, bár a közös költségek megállapítása feltételezi a személyi és dologi költségek feletti döntés jogosultságát is. Az eddigi gyakorlat sem alapult külön törvényen; de az eddigi fizetésemeléseknél nem merültek fel illetékességi aggodalmak. A miniszterelnök álláspontjához hozzájárul.

Többen szólaltak fel, a mely után *Szilágyi* Dezső elnök fejtegette, hogy a delegáció a tisztek fizetésének emelésénél teljesen hatáskörében járt el.

Ezután rátértek magára a tételre. Felszólalások után azt megszavazták.

A delegáció holnap és holnapután folytatja tanácskozását.

Az osztrák kormány bukása.

Rövid életűek mostanában a kormányok. Mindegyiknek jut egy-egy feladat, a melyet jól rosszul, részlettörlesztésben vagy egyszerre elvégez, azután pályafutása véget ér. Lelép a történelem színteréről. Kőd előtte, köd utána. Hatása még egy egész esztendőre sem terjed ki, hanem legfőlegbb hónapokra. Reményt fűznek eleget egy-egy miniszteriumhoz, a melyek közül rendszerint egyetlen egy sem valósul meg.

A várakozást csalódás követi. De ehhez Ausztriában már hozzá szoktak.

A Wittek-kabinet még rövidebb életű lesz, mint a Clary-kabinet volt. A mikor Wittek ur hivatalba lépett, megmondták nyíltan, hogy csak

egyetlen feladat hárul rá: a 14. §-al lépbe léptetni a függő kiegyezési kérdéseket, az indemnitást és azt, ami ezzel összefügg. Az uralkodó mondása: „Van nekem hivatalnokom” elég erősen ráillett.

Hivatalnokok pontosságával teljesítette ezt a feladatot. Mást nem vártak tőle: másra nem is vállalkozott, de nem is vállalkozhatott. És így hivatása természetesen véget ért.

Jövő héten hivatalos formában is megnyilvánul az, hogy nincs tovább létjogosultsága ennek a kabinetnek. Beadja lemondását. Az új ember a kire már nagyobb feladatok megoldása vár: *Körber*, a ki már szakminiszter volt a Clary-kabinetben. Annak nem hivatalnok, hanem politikai természetű hivatása van.

Jövő héten következik be tehát — egybehangzó források szerint — a Wittek-kabinet lemondása és a *Körber*-kabinet kinevezése. — Azt várják tőle, hogy ugyanazt, amit elődje a hivatalban a 14. §. engedelmével léptetett életbe, parlamenti uton, parlamenti szankcióval vigye keresztül. Azt várják tőle ebből kifolyólag, hogy a cseheket és németeket kibékítse és így azt a chaoszt, a mely Ausztria politikai viszonyait jellemzi, eloszlassa. Szükség van erre, mert különben, ha a négy hónapi indemnitás véget ér, újra kezdődik a politikai hercezhurca Magyarországon is, Ausztriában is és a 67-es alap fentartása is ettől van függővé téve.

Négy hónap nagy idő. Azt hiszik Ausztriában, hogy ennyi idő alatt csak észre térnek Ausztriában a széthuzódó elemek. Előre látható, hogy ebben a vonatkozásban is az egész vonalon csalódnai fognak. Ausztriában meghalt a parlamentarizmus és nincs kilátás arra, hogy akár *Körber*, akár más fel fogja támasztani.

Parlamentarizmus ilyen áthidalhatlan ellentétek között el nem képzelhető Ausztriában.

A délafrikai háború.

A délafrikai harcstérrel angol forrásból jövő hírek megbízhatóságát semmi sem jellemzi jobban, mint *French* tábornok sokat emlegetett győzelme. Először az a hír jött, hogy a vítész tábornok fényes győzelmet aratott *Colesbergnél*. Az angol lapok ugy tünneplették a derék tábornokot, mint Anglia első győztes hadvezérét. Aztán jött egy újabb hír, melyből kitűnt, hogy a győzelem tulajdonképpen nem volt győzelem, csak egy sikerült taktikai mozdulat. A legújabb hír azonban már kiderítette, hogy a fényes győzelem tulajdonképp vereség volt. Igazán fátum üldözi az angol fegyvereket. Október hó 9-én történt a hadüzenet s azóta Anglia az egyik vereséget a másik után szenved Dél-Afrikában. »A séta Pretóriába« nagyon szomorúan folyt le eddig rájuk nézve. Október 12-én témadták meg ugyanis a burok az első páncélos vonatot Kraaipan mellett; *Noebil* angol hadnagyot elfogták tizenöt emberével s az első angol foglyok csakugyan »el-sétálhattak« Transzvál fővárosába. Október 13-án a burok körülzárták Mafekinget és *Kimberleyt* (Itt tartózkodott *Rhodes* is, ki állítólag *Jamesorual* és négy társával megszökött az ostromlott városból) s a burok keleti főerege megkezdte előnyomulását Natalba. A »nyers, piszkos parasztok« bizony megcsufolták az angolokat. Október 18-án jelentéktelen győzelmet arattak az angolok Glencoe mellett *Meyer* Lukas bur tábornok felett, ha ugyan győzelemnek lehet azt is nevezni, midőn az angol királynő több mint 2400 katonája egy teljes fél napig kénytelen 600 bur katonával viaskodni, míg az utóbbiak végül elhagyják helyzetüket. Két nappal később azonban *Joubert* ezt a kis csorbát is kiköszörüli s ugyanott döntően megveri az angolokat. A natáli főkormányzó, *Simons* tábornok elesik, a burok több, mint 100 angol huszárt elfognak s az angolok vesztesége halottakban és sebesültekben meghaladja a háromszázat. Nem jehet azon csodálkozni, hogy

az angolok ez útközetét győzelmeik közé számították s minthogy egy nappal később egy bur csapatot *Elandslaagte* mellett bekerítették s majdnem elpusztították, e nagy győzelmek híre Londonban határtalan lelkesedést keltett. Ez utóbbi útközetben esett el a búrok részéről *Kock* tábornok és sebesült meg súlyosan *Schiel* őrnagy, a német csapatok parancsnoka. Október 22-én azonban a diadalmi bábérral övezett angol sereg már sietve szalad hátrafelé *Yule* tábornok vezérlete alatt *Lady-smithbe*. *Dundee* és *Glencoe* esett ekkor a búrok kezébe a bennük felhalmozott nagymennyiségű élelmi czikkkel és hadiszerekkel együtt. A burok vállára szakadt ekkor a hátrahagyott angol sebesültek ápolásának gondja is; köztük volt *Symons* tábornok is reménytelen állapotban, mert a gyomrát lötétek keresztül. Az angol tábornok maga jelentette, hogy a búrok a leggondosabb és legelőzékenyebb ápolásban részesítették. Nem így bántak el azonban az angolok a sebesült *Kock* bur tábornokkal, ki nem is annyira sebe, mint inkább az angol katonák nyers, durva bánásmódjának lett áldozata. Az angolok ugyanis letépték róla a ruháit s teljesen meztelenül hagyták heverni egy éjszakán át a földön, esőben, fagyasztó hidegben, mint a hogy ezt egy német orvos hiteles bizonyítványa s *Kock* tábornok fiának bevallása is megerősítheti. *White* tábornok vette át a natáli főparancsnokságot az elesett *Symons* helyett; október 27-én azonban a búrok 12.000 emberével együtt bezárták *Ladysmithbe* s még most is ott van tehetetlenül. akcióképtességétől megfosztva s egyelőre minden kilátás nélkül arra, hogy kényelmetlen helyzetéből egyhamar kiszabadítták. Azóta pedig Anglia helyzete napról-napra rosszabbodott. A megváltónak tartott *Buller* tábornok október 30-án érkezett Fokvárosba, de azért több hétig nem történt semmi lényeges. Deczember hó 8-án azonban a búrok *Stormberg* mellett megverték *Gatacre* tábornokot s mintegy 1000 foglyot ejtettek. Deczember 10-én pedig a század legvéresebb csatája volt, mely állítólag az angolok győzelmével végződött; később azonban bebizonyult, hogy *Methuen* lordot verték meg döntően a búrok és az nap *Buller* tábornok is azt sürgönyözte Londonba: Legnagyobb sajnálatomra fájdalmas csapásról kell jelentést tennem.

A sétaterek gondozásához.

A mily rövid, éppen oly komoly ajánlatot adtam Nagyvárad-város tanácsához, a városban levő sétaterek gondozására.

Mindenek előtt vezetett az a biztos tudat, hogy négy ezer korona meggazdálkodható a város javára.

Miért ne gazdálkodom meg, ha az módomban van? Kitelik belőle két tanítótársam — fizetése.

Nem ugrottam én ennek vakon. Nem hagytam én ki számadásomból azt sem, ha a közeledő tavaszon üres faiskolát, kiürített üveg-házat ad rendelkezésemre a városi tanács.

Felmerült előttem amaz »igéret« is, hogy a városi kertész majd így meg úgy! Csak tegyem be a lábam a faiskolába!

Hallottam, hogy szőnyegágyhoz való növényzetet nem kapok. A készítés ideje még ezután fog bekövetkezni s már ígéretet kaptam *Baranyi Bélától*, *Stipanovszky Kristóftól*, *Farkas Józseftől*, *Debreczenből*, *Aradról*, *Budapestről*, hogy a városi kertész közreműködését mellőzhetem.

Szó volt a sétányok pontos kaszállásáról! Kérem, kitelik az 4000 forintból! Mult éven is kilt, sőt kilt az is, hogy közköltészen száradjon meg a fű.

Városi tisztviselő tudatja velem, hogy a lekaszált füvet sétatéri napszámosok teregették, száritgatták. A városi kertész *teheneket* tartott éstarta sétányfüvein, és: — 150 forintos kazal szénája eladó. Tehát a közpénzen lekaszált fű is értéket képez.

A rendőri felügyeletet azért kértem mer szépitési egyleti gazda koromban — öt éven át — csak azt kaptam válaszul, hogy: »hozzak két tanut, ki a kártevést látta.« És mert ilyet állítani nem tudtam, panaszommal tovább

küldtek s csak a járásbiróság és királyi tábla adott védelmet.

A Rhédey kert kezelősége alig vette kezébe az ügyet, nyomban kimondta a főkapitány, hogy a legkisebb kártevés büntetése 3 forint.

Hogy a vízvezeték használatát kérem, ez is természetes. A főmérnök bejelentene viz-pazarlásért. Persze, én nem déli 12 órakor locsoltatnám a sétányt, de este 11-kor. Ekkor ráfoghatnák, hogy sok vizet pazarolok, daczára, hogy az én locsolásom a gyepre menne s nem az utakra.

Szó volt arról, hogy nem fogok kapni napszámot. Már is van tiz megbízható emberem, «Felfüggyel»-re nincs szükségem, gyűlölöm azt, mikor valaki napszámban ácsorog; segít nézni, hogy «babrál» 2—3 ember.

Hat—nyolcz jó munkást elegendőnek vélek, s jókor reggel, délutánonként kényelmesen meg-nézhetem, hogy mit, s hogy jól dolgoztak-e?

Felőlem átaludhatta a munkás a nappalt. Azt néztem, hogy készen van-e a munka, s jól van-e elvégezve.

Illetékes vagyok-e a megbíráására? Mindenesetre van róla olyan bizonyítványom mint a Rhédey-kert-kezelőség összes tagjainak.

Össze fér-e hivatalommal ez a foglalkozás? Ezt is meggondoltam! Osszefér úgy, mint az eddigi intézőkkel, a hadapród iskola udvarának befásítása s az összes sétaterék gondoztatása.

Ha réám bízzák a munkát, megfelelek annak, ha életembe kerül is! Mindenesetre kimutattam, hogy az a munka, 4000 forintért is elvégezhető.

Hogy a múlt évi számadást kérem, ez igen természetes. Tőlem temérdek fognak kívánni s tenni is óhajtok a mit lehet. De az előre látható főmérnöki gáncsokhoz van szükségem a múlt évi munka jegyzék másolatára.

De meg, — velem együtt, — a város közönsége is kíváncsi, hogy apródonként mire is kellett a múlt éven 6000 forint.

Hogy ideiglenesen, egy évre kértem, ennek oka az, mert ez egy év elég lesz annak kimutatására, hogy mibé kerülhet ez a munka, hajt e a városi kertész annyi jövedelmet a mennyi a fizetése, vagy pedig — mint panaszoznak — magánosoknak termel korai salátát, uborkát, — karalábét.

Szükség van e felderítő szolgálatra, mert vagy igaz valami, vagy nem igaz.

Tudatják velem, hogy a városi falkola leltározva nincs. Másik tudósítás azt mondja hogy nincsen mit leltározni. Nekem azért volt bátorságom ez ügybe nyulni, mert tizenöt év óta szenvedem a legméltatlanabb megbántást. Tudom, hogy ez a harcz kezdete. Tudom, hogy én a — búrokhoz tartozom, s angolok ellen harczolok.

Rátkay József.

Heti krónika.

Ez év első hetében mit tehet mást e sorok írója is, mint üdvözli türelmes olvasóját e négy betűvel b. u. é. k. Őszinte, tiszta szívből, mellőzve minden löhere, malacz és kéményseprő symbolumot. Mert manapság ebben is csak a külsőséget keressük. Fényes megjelenés és nagyhangú üres szavak ezek az újévben azon tényezők, a melyeknek segélyével vélik elérni a képzelt boldogságot.

Ez vonul át minden hivatalos és nem hivatalos köszöntőn. És a szónokok készülnek előre, hogy szavaik, ha rövid időre is, de szóbeszéd tárgyát képezzék.

A sok közül egy ragadta meg figyelmemet; ne tekintsünk hátra, hanem csak nézzünk előre!

Hiszen van benne valami. Mert e földön nem lehet boldog senki, legfeljebb a sejtett boldogság keresésével töltjük el időnket. Remélünk mindig jobb, boldogabb időt. A remény már valóságos mindennapi kenyerünk lett!

De a multa is üdvös visszatekinteni. In-

nen meritünk erőt és kitartást a jövő küzdelmeivel szemben.

És így volt ez mindig, mióta a világ fenn áll. A multból táplálkozva élünk a jövőnek. Ez a jelen szignaturája.

*

Igy gondolkozott a nagy port felvert napló-író is: *Bánffy br.*

Igazán kár, hogy Széll előbb nem adta ki a vezényszót.

*

Különbben haladunk erősen. Az interurbán telefon megnyílt és beszélhetünk már Béccsel is. Elintézhethetjük szép csendesen, anélkül, hogy utaznánk, minden közösgyűnkét.

*

A villamos vonat, mely piros fonalként, tengeri kigyó alakjában vonult át városunk történetében, szintén kezdene testet ölteni. Ugy mondják, hogy már a tavaszhoz hozzá kezdenek az építéséhez.

De azért *Ecsedy* bácsi még most is tagadólág rázza a fejét:

— Hej nagyságos tekintetes úr, csak addig tudnék én gazdag ember lenni, a míg a villany vonat meglesz!

*

A farsang hál' Istennek beköszöntött. De a Carneval herczeg udvara nem valami nagy készlettel érkezett meg. Egy pár frakk és cotillion rendjel az összes ruhatár. Na meg egy szép nemzeti szín zászló, a melyről már meszszire látható a felirat:

Jogász-bál 1900. jan. 18.

Ha nem lenne oly sok menyasszony Váradon, hány bohó leánysziv dobanna meg ennek elolvasására. De most, mikor alig van lány! Busulnak is a jogászok, hogy nem lesz kivel táncoljanak.

Me féljenek tőle!

Van még sok szép lány a vidéken. Ha meghallják, hogy ebben a szerencsés városban minden lány menyasszony lesz, rövid idő alatt úgy benépesül a város, hogy csak győzzék majd azt a sok szép tüzes szemű lányt mind megtáncoltatni.

*

De jó lesz, ha nem jószolgatok olyan biztosan előre, mert még úgy járnék mint Schenk tanár ur, a kit boycottálni akarnak. Mit mondja meg előre, hogy fiu vagy lány lesz a születendő gyermek, ha maga sem tudja. Én is mit vizsgálom a jogászokat, ha nem tudom, hogy úgy lesz-e? De én nem félek tőlük, egy az, mert nem ütik a jogászt agyon, más az, hogy a Tiszántul bájos olvasónői, kik olvassák e sorokat, fogaeni mernék mind ott lesznek.

*

Kár, hogy a búrok most el vannak foglalva, mert velök sok jó tréfát lehetne csinálni most a farsangon.

Hát nem jó ötlet az is, hogy az angoloktól elvett angol arzenából kikerült ágyukkat lövöldöznek az angolokra akkor, mikor azok az angol királynőtől kapott, angol gyártmányú csokoládé maradékát készülnek elfogyasztani?

De csak végezze el kiki a maga dolgát.

És most hangoljuk fel a jókedv idegeit és nézzünk bátran elébe a farsangnak, legyünk vigak és örüljünk, örvendezzünk. Majd eljön a nagybőjt is, és majd szomorkodhatunk akkor a szabó és divatáru számlákon, a mikbe a farsang került. (He.)

Előfizetési felhívás.

Január 1-étől második lusturumát, VI. évfolyamát kezdte meg a »Tiszántul«.

Öt esztendő küzdelmes munkájára s e kitartó munkában nem egy sikerre tekinthet már vissza lapunk.

E hosszú idő alatt nem hajhásztunk zajos politikai sikereket, hanem szorgalmasan igyekeztünk erősíteni a keresztény szellemű és hazafias irányu közvéleményt, ápolni a szemlátomást erősödő hitéletet, védeni a magyar föld és magyar ipar érdekeit, terjeszteni az agrár-eszméket, erősíteni és szervezni az egészséges társadalmi és egyleti mozgalmakat. Önzetlenül állottunk mindenkor az igazi közérdek szolgálatában, ez vezetett bennünket akkor is, mikor szavunkat visszaélések ellen kellett felemelnünk.

Törekedtünk arra, hogy gyorsan és hűségesen referáljunk mindenről, bárhol történjék is, mi olvasóinkat érdekelheti, de óvakodtunk attól, hogy magán- vagy családi-ügyeket hurczoljunk olvasóink elé.

Gondunk volt a kiváló művészeti és irodalmi események ismertetésére s a jó irányu szépirodalom ápolására.

A közönség megszerette s felkarolta lapunkat. Hálásak vagyunk érte, de hogy az új évben kettőzött buzgalommal s hatványozott eredménynyel működhessünk régi programunk megvalósításán, bizalommal kérjük a t. közönség hatóságos pártfogását.

Lapunk egyike az ország legolcsóbb napilapjainak.

Előfizetési áraink u. i. a következők:

Helyben kiadóniv.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 8 forint.	Egy évre 10 forint.
Negyedévre 2 forint.	Negyedévre 2 frt 50.

Vidékre postán küldve:

Egy évre 12 forint. | Negyedévre 3 forint.

A „TISZÁNTUL“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

* **Vizkereszt.** A r. kath. egyház ma ismét ünnepet ül, Vizkeresztet. Háromkirályok ünnepeinek is nevezik e napot annak az emlékeztérére, midőn a keleti csillag által vezetve a három királyok — a pogány világ képviselői, ajándékokkal kedveskedve, felkeresték a kisded Jézust s leborulva imádták. A templomokban már tegnap délután végezték a vizszentelést, azonkívül szokásos az ajtók fölé az évszámot és G. M. B. (Gáspár, Menyhért, Boldizsár) betűket felírni a három királyok emlékére. A templomokban ünnepélyes istentiszteletek lesznek az ünnep alkalmából. Istentisztelet alatt a templomokban gyűjtést rendeznek az *afrikai missziók* segélyezésére, melyeknek egyik célja megszüntetni vagy legalább egyelőre kisebbiteni a rabszolgakereskedést.

* **A románok karácsonya.** A gör. kath. és gör. keleti egyház hívei ma ülik meg a szent Karácsony első napját. A nagy ünnep alkalmából a gör. kath. egyházakban nagy egyházi pompával mennek végbe az ájtatosságok. A nagyváradi gör. kath. székesegyházban ma reggel 4 órakor matutium. Dél előtt 9 órakor Pável Mihály püspök tartja a szent misét, a melynél a káptalan tagjai és a helybeli papság egyrésze segédkezik. Délután 3 órakor vesperas. — Ünnep másodnapján, holnap, a matutium reggel 6 órakor, a szent mise 8 órakor lesz. — Az olasz-i szeminárium gör. kath. templomban ünnep második napján lesz ünnepélyes istentisztelet. — A gör. keleti (holdas) templomban ünnep első napján nagy ünnepséggel megy végbe az istentisztelet.

* **A színház világítása.** A nagyváradi színház villamos világításának berendezésére kiírt pályázat eredményét már közöltük. Ezek mellett a nagyváradi gőzmozdonyu közuti vasut is intézett a városhoz egy beadványt, amely szerint hajlandó a villamos világítás dynamo-gépjé részére a szükséges villamóramot szállítani, a mely esetben felesleges volna a villamos fény előállítására szükséges költséges berendezés. A város kívánatára kész az említett részvénytársaság 5 nap alatt részletes ajánlatot benyújtani. A városi tanács tegnap tárgyalta ezen beadványt s felhívta a társulatot, hogy részletes ajánlatát január 8-ig adja be.

* **A városháza — a Zöldfában.** Nyomoru-ságos állapotban vagyunk Nagyváradon a városi közigazgatással. Megfelelő városháza hiányában az egyes hivatali helyiségek a város különböző részein szétszórva vannak elhelyezve s még így sincs elég hely. E tárgyban tegnap a városi tanács rendkívüli ülést tartott. Felmerült a kérdés, hogy a városi adóhivatalt a régi városházában, a mérnöki hivatalt pedig az Apolló épületbe helyezték ki. Dús László v. főügyész azonban azon egészséges eszmét vetette fel, hogy az összes városi hivatalokat, kivéve a rendőrséget, a Zöldfa-szálloda emeleti helyiségeibe helyezték át. Az itt levő szobák elegendők lennének a hivatalok részére, míg a kávéház és vendéglő megmaradna a *Czeplédy* bérletében, a boltokat pedig az eddigi bérlők megtartanák. A városi tanács hosszú megbeszélés után elfogadta Dús László javaslatát s kimondotta, hogy a városi hivataloknak a Zöldfa-szálloda helyiségeibe leendő elhelyezését javasol-

ják a közgyűlésnek, s ezzel az új városháza építésének tervezetét elejtik. Megbízta a főmérnököt, hogy a hivatalok elhelyezésére nézve tegyen részletes jelentést. *Komlóssy* József gazdasági tanácsnokot pedig arra hívták fel, hogy a szálloda bérletének megszüntetése végett *Czeplédy* Sándor bérlővel lépjen érintkezésbe. Ezen költözködés által a most szétszórta városi hivatalok összpontosíthatnának s felszabadulna a mostani városháza, a mérnöki és számvéői hivatalok helyisége, a városháza és az Apolló egy része. Ezek értékesítéséről gondoskodna a város.

* **Majláth püspök a kolozsvári klinikán.** Kolozsvárott — mint a kolozsvári és a fővárosi lapok írják — gróf *Majláth* Gusztáv erdélyi püspök látogatást akart tenni az egyetemi klinikán, a betegeknek. Dr. *Purjesz* Zsigmond egyetemi tanár, a belgyógyászati klinika vezetője azonban nem bocsátotta be a püspököt a betegekhez, hanem udvariasan tudomására hozta, hogy az ő osztályán sok olyan súlyos beteg van, akiknek állapotát a látogatás esetleg rosszabbá tenné. A püspök így kénytelen volt a látogatásról lemondani. *Majláth* püspök az összes többi osztályokat meglátogatta, hol szintén súlyos betegek vannak s akadályozásra nem talált, de nem is lehet megakadályozni egy papot, ha a beteget keresi, mit élte veszélyeztetésével is tartozik megtenni. Ez az eset nem fog elaludni vagy eltussolódni. Interpellációval követelik megvilágítását, hogy lehet-e valamivel védeni a *Purjesz* eljárását, vagy pedig csak pökhendiség volt-e a dolog? Minden esetre figyelemmel fogjuk kísérni e kinos ügyet.

* **Eljegyzés.** *Misley* Kálmán törvényszéki aljegyző eljegyezte *Vuils* Margit kisasszonyt.

* **Az orosz naptárak reformja.** A mint egy szt.-pétervári távirat jelenti, az orosz tudományos akadémia egy bizottságot küldött ki, hogy tanulmányozza azokat a módosításokat, a melyek alkalmasak legyenek arra, hogy a Gergely naptárt a Juliánus naptárral felcseréltesék. Az ülés elnöke Constantin nagyherceg, aki melegen érdeklődik az egész ügy iránt. Ezen ülésben magyar miniszteri kiküldöttek is vannak.

* **Az ipartanács.** Az ipartörvény szerint a másodfokú iparhatóságok mellé ipartanácsot kell szervezni, hogy az ipari ügyekben szakvéleményt adjon. — A kereskedelmi miniszter leiratilag felhívta a fővárosi tanácsot, hogy az a szervezett ipartanács működéséről adjon felvilágosítást. A miniszter az ipartanácsot, melynek szakvéleményére sokszor van szükség, reformálni akarja, hogy fokozottabb mértékben felelhessen meg hivatásának. Ugy tudjuk, hogy Nagyváradon is van szervezve egy ipartanács, mely azonban ez ideig még nem működött.

* **Beiratások a jogakadémián.** A helybeli kir. kath. jogakadémián a beiratások az 1899—1900. tanév második felére f. é. jan. 7—19-ig eszközöltek az igazgatónál, jan. 22-ig az egyes tanároknál. A nyilvános előadások jan. 23-án kezdődnek meg. Ugyancsak a fentebbi határidő alatt jelentkezhetnek köztisztviselők, kiknek az államszámvevőszéket kell hallgatniok, a tandíj 10 korona. A pót- és javító vizsgálatok f. é. jan. 30. és 31. napjain tartanak. Kelt Nagyváradon, 1900. jan. 1. Dr. Bozóky Alajos, kir. tanácsos, igazgató.

* **Agyonlőtt pénzügyőr.** Torontálmegyének néhány községe arról nevezetes, hogy sok és jó dohányt tudnak termelni, a minek aztán az a természetes következménye, hogy ezekben a községekben a dohánycsempészet is meglehetősen ki van fejlődve. Ezt tudta a pénzügyőrség is s azért különös szigorral őrködött a Tiszapart mentén, mert a csempészt dohányt rend-

szert a Tiszán keresztül szállítva. Bácskában tudták legjobban értékesíteni. Mult hó 31-én éjjel *Kimpian* András és *Papp* Tamás pénzügyőrök éppen éjjeli őrzésben voltak, midőn — mint levelezőnk írja — Pádé felül egy kocsi látta közeledni, a kocsi mellett pedig két ember haladt. Gyanították, hogy ezek csempészek lesznek, azért meghúzódtak a tiszparti föltés mellett s midőn a kocsi közelükbe ért, a kocsist megállásra szólították fel. A kocsi mellett haladó két ember erre elkiáltotta magát, hogy hajts, mire a kocsis őrtült vágatással kezdett hajtani, miközben a két ember is felugrott a bocsira. A pénzügyőrök erre utánuk lőttek a kocsin ülőknek, mire azok is elkezdték lövöldözni, s a csempészek egyik lövése *Kimpian* András fővigyázót mellén találta, mire az összeesett s néhány óra múlva meghalt. *Papp* Tamás pénzügyőr meglőtt társát egyik tiszparti gátőrházban elhelyezve, utánuk ment a csempészeknek, a kiket sikerült is neki a csendőrök segítségével a török-becsei [kapunál] elfogni. Az agyonlőtt pénzügyőrt e hó 2-án temették el nagy részvét mellett. A csempészek a lefoglalt négy métermázsza dohánynyal a járásbírósnak lettek átadva.

* **A katonatiszti fizetések rendezése.** Katonatiszti körökben kétség merült fel aziránt, hogy a küszöbön álló fizetésfölemelésekben csak a tényleges szolgálatban állók részesülnek-e, vagy pedig azok is, kik nincsennek tényleges szolgálati viszonyban. Erre vonatkozólag ma azt jelentik, hogy a fizetésfölemelésben nemcsak az utóbbi kategóriába tartozó tiszték részesülnek, hanem az összes várakozási illetményrel szabadságolt tiszték és katonai hivatalnokok, továbbá a katonai rokkantak házában állományába tartozók és végül azok az alkalmazásban levő nyugdíjazott tiszték is, kik tényleges illetményekre kiegészített nyugdíjattal élveznek.

* **Betörés.** Tegnap éjszaka a belényesvaskóhi vasut igazgatósági helyiségebe idáig ismeretlen tettesek betörték. A tettesek egy asztalfiókot törtek fel míg a szobában levő kaszszakát sértetlenül hagyták. A rendőrség a nyomozást megindította, azonban az igen nehezen megy, amennyiben azt sem lehetett idáig megállapítani, hogy mit loptak el, mert az igazgató jelenleg távol van. A nyomozás különben folyik.

* **Az italmérések szaporítása.** A nagyváradi kiskereskedők társulatának kérelmére tegnap értekezlet volt a városházán, melyen részt vett *Bulyovszky* József polgármester, *Papp* Miklós pénzügyigazgató, ifj. *Rimler* Károly főkapitány, *Bordé* Ferenc tanácsos és *Eleméry* Ferencz fogalmazó, továbbá a kiskereskedők társulata részéről: *Weintraub* Mór elnök, és dr. *Adorján* Ármin titkár. Az értekezlet eredménye, hogy a polgármester, pénzügyigazgató és főkapitány együttes ajánlatára 35-el fogják szaporítani Nagyváradon az italmérési engedélyek számát.

* **Befizetések.** A Biharmegyei korona takarékos és hitelszövetkezet 2-ik értársulatának befizetései megkezdődtek. A befizetések mint eddig a Biharmegyei takarékpénztár helyiségében kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig történnének. Belépések egész január havában elfogadtatnak.

* **Megtévelyodott az ijedtségtől.** Lapunk már említést tett róla, hogy karácsony hetében a helybeli hadapródiskolában szénegázmérgezés történt. A pinczehelyiségben levő vízvezeték cső ugyanis megfagyott és azt akarta felengeszteni alágnyújtott szénrel *Kátsa* Gergely közhonvéd. De az alacsony helyiségben oly erősen fejlődött ki a szénégáz, hogy mire *Kátsa* az első benyomástól, melyet a szénégáz okozott, magához tért volna, önkívületlenül összeesett és meg is ölte a gyilkos gáz, mielőtt segítségére siethettek volna. Végre is feltűnt távolmaradása egyik társának és utána ment a helyiségbe. De alig tette be maga után az ajtót, a gyilkos gáz annyira erőt vett rajta, hogy már az ajtó kü-

szöbnél összeesett. Szerencsére egy harmadik katoná véletlenül benyitott, és gyorsan segély után kiabálva, megmentették a haláltól. Bevittek a katonakórházba és most már túl is van minden veszélyen, de a nagy izgalom és tudat, hogy oly közel volt a halálhoz, annyira hatott kedélyállapotára, hogy egészen megzavarodott és most külön szobában tartják elzárva, erős felügyelet alatt. Folyton vezényel, gyakorlatozik és ha ezeket meguntá, elkezd indulókat futtatni.

* Az 1899. év halottai. Gazdag aratása volt a halálnak a lefolyt évben, a közélet számos ismert alakja dőlt ki, csak működése emlékét hagyva hátra. A kiválóbb halottak névsora a következő: Ez évben halt meg *Mária Lujza* bolgár fejedelmesszony; *Faure* Félix, a francia köztársaság elnöke; *Mária Immaculáta* főhercegnő; *Ernö* főherceg, *Cziráký* Jánosné grófné; *György* orosz trónörökös; *Risztics* volt szerb regens; *Krementsz* bibornok kölni érsek; *Schönbörn* bibornok prágai herceg-érsek; *Nogáll* János nagyváradi nagyprépost; *S. huszter* Konstantin váci püspök; *Palásthy* Pál felszentelt püspök Esztergomban; *Haffner* dr. mainzi püspök; *Dingley* amerikai szenátor, a róla elnevezett bill szerzője; *Caprivi* gróf volt német birodalmi kancellár; *Apponyi* György gróf, Apponyi Albert gróf édesatyja; *Hohenwart* Károly gróf osztrák államférfi; *Castelar* Emil spanyol író és államférfi; *Radó* Kálmán, *Pulszky* Károly.

* A nagyváradi ipartestület közgyűlése. A nagyváradi ipartestület az 1900. január hó 21-én, esetleg ha a testület tagjai összességének legalább fele meg nem jelenne, akkor január hó 28-án bármelyik esetben délelőtt 9 órakor a tűzoltó őrtanya nagytermében rendes évi ülést tart. Az esetleg január hó 28-án tartandó közgyűlésre külön meghívó nem küldetik, a mikor a közgyűlés az alapszabály 11-ik §-a értelmében tekintet nélkül a megjelent testületi tagok számára, mulhatatlanul meg lesz tartva.

Tárgysorozat: 1. Az előjáróság jelentése az 1897., 1898. és 1899. évi működéséről s a felmerült nevezetesebb mozzanatokról. 2. Az 1899-ik évi zárszámadás és vagyon mérleg. 3. Az 1899-ik évi számadások megvizsgálásáról szóló számnevi jelentés és a pénztárnoknak megadandó felmentvényre vonatkozó javaslat. 4. Az előjáróság jelentése a megalakult ipartestületi hitelszövetkezetéről. 5. Az 1900-ik évre érvényes költségvetés bemutatása. 6. Az alapszabály 13. és 19. §-ai alapján az elnök, 30 előjáró, 3 számvevő, 6 előjárói póttag és 30 ipartestületi betegsegély pénztári kiküldöttnek megválasztása. 7. Oly indítványok tárgyalása, melyek az alapszabály 11-ik §-a értelmében 9 nappal a közgyűlés előtt az előjárósághoz beadva lettek. Nagyvárad, 1898. december hó. Az előjáróság nevében: *Janakovich* János ipartestületi főjegyző. *Bertsey* György ipartestületi elnök.

* Veszett kutya garázdálkodása. Oláh-Gyepes községben egy veszett eb kóborgott, a mely a lakosok közül többeknek sertéseit összemarta. Szerencsére agyonverték mielőtt a lakosság közül valakit megharapott volna.

* Engelék borhamisítása. A pécsi borhamisítók fölött *Krecsányi* Kálmán VIII. kerületi rendőrkapitány újabb ítéletet mondott és a borhamisító-cég főnökét tíz napi elzárásra s ezer forint pénzbüntetésre ítélte, ezenfelül kötelezte arra is, hogy Engel az eladott nagymennyiségű hamisbor vételárát a vevőnek visszatérítse. Az ítélet a lefoglalt műbor megsemmisítését is elrendelte. *Eötvös* Károly, Engelék ügyvédje felebbezett az ítélet ellen, de megfelebbezte a fővárosi IV-ik és VIII-ik kerületi borvizsgáló-bizottság is, mert *enyhének találta* a kiszabott büntetést.

* Czukorsütemény a bombákban. Londonból táviratozzák, hogy *Ladysmithet* ostromló bűrok a napokban czukorsüteményekkel telt bombákat röptettek a kiéheztetett városba. A kiéheztetett város lakói valószínűleg szívesen fogadták ezeket a bombákat.

* A Polgári takarékos és segélyszövetkezet igazgatósága a hó 4-én tartott ülésében hagyta jóvá a bemutatott 1899. évi zárszámadásokat, melynek számadatai a Polgári takarékos és segélyszövetkezet aránylag rövid idő alatt elért rendkívüli fejlődésének és sikereinek újabb beigazolását képezi. A mérleg szerint a szövetkezetben fennálló 3 éviársulati csoport törzsvagyonára illetve heti betételek címén 759255 kor. 08 fill., tagok által kivett kölcsönök címén 318138 kor. 40 fill. szerepel s ennek 1899. évi tiszta nyeresége 30735 kor. 70 fill. rug. A most felszámolás, illetve kifizetés alá kerülő 1897—99 évi második évtársulat vagyona 577987 kor., nyeresége 46203 kor. 20 fill. összesen 624190 kor. 20 fill. tesz ki s ezen nyereség felosztását akként fogja a közgyűlésnek javaslatba hozni az igazgatóság, hogy minden egyes 20 filléres üzletrész után 2 kor. 54 fill. (5 és fél százalék.) osztalék fizetessék. A folyó évi közgyűlés a hó 13-án d. u. 4 órakor tartatik meg s a kifizetések vasárnap a hó 14-én d. e. 9—12 d. u. 3—5 óráig fognak a szövetkezet helyiségében eszközöltetni.

* A Margitsziget jövődjéje. Alig hét hónap választja el a főváros közönségét attól a naptól, amelyen a Margitsziget megnagyobbított, rendezett és különféle mulatóhelyekkel gazdagon kiépített állapotban a Margithidról levezető új hiddal együtt átadhatják a forgalomnak. Az átadás a hid megnyitása napján, ez év augusztus havának elsején megy végbe. Addig teljesen elkészül a hid az alsó vendéglőig vonuló hatalmas lejtős töltéssel együtt s úgy az odaözönlő sokaságnak, mint a külföldről hajón érkező idegen utasoknak annyi látványosságot tár föl majd a sziget környéke és belseje, amennyit a földkerekségnek hasonló rendeltetésű egyetlenegy szigetén sem látni. A sziget alsó részének szabályozását jóformán már be is fejezték. Roppant kőhányások veszik körül az alsó sziget széleit s e kőhányások alapján mindefelé rohamosan készül a partok kőburkolata. A sziget alsó csucsa, amelyen nemrégiben még nádas posványok voltak s a városhoz legközelebb eső ebből a szigetrészből ugyancsak kedvezőtlen impressziót meríthetett az ott elhaladó hajó-utasok nagysokasága, már teljesen föl van töltve. A közönség minden rétege számára megfelelő mulatóhelyek, vendéglők, kávéházak s egyéb épületek egész sorozata fog itt emelkedni nemsokára, az új hid pedig lehetővé teszi, hogy a szigetet mulató közönség nem lesz kénytelen a rendetlen és bizonytalan hajójárás miatt a szigeten rekedéstől való félelem következtében akkor hagyni félbe a szórakozást, a mikor az a legjobban esik. Páratlan fénytel és kényelemmel rendezik be a sziget belsejét, a szélein pedig mindenütt, ahol a partok elvonulnak, sűrűn egymás mellé helyeztek villamos izzólámpák két-soros, szingazdag füzére bint tündéri világosságot a Duna vizére. Mindezt *József* főherceg páratlan áldozatkészsége révén végzik a legújabb technikai vívmányok alkalmazásával, hogy Budapest egyik legszebb pontját, a rózsák szigetét, a világhírű nevezetességek legmagasabb színvonalára emeljék.

* Katonazene a Zöldfában. A sétahangversenyek helyett ma este rendezik a 37-ik gyalogezred zenekara első hangversenyét a Zöldfa éttermében. A műsorba a legújabb és legelvezetesebb zeneművek vannak felvéve, úgy hogy a művelt közönség, mely különben is nagyon érzi az idén a koncertek hiányát, igazi műélvezetet fog az estélyen találni. Arról, hogy a közönség egyébként is kellemesen érezze magát, *Czeglédy* Sándor kitűnő konyhája és remek borai nyújtanak biztosítékot. A hangverseny, mely iránt a közönség nagy érdeklődést tanusít, este 8 órakor kezdődik és hétről-hétre minden szombat este megismétlődik.

IRODALOM.

Örökzöld címmel új szépirodalmi folyóiratot indított meg *Buday* Aladár. Az első két füzet dus és tartalma remélhetőleg engedi, hogy meg fog felelni hivatásának: olcsó és jó olvas-

mányokkal szórakoztatni és a szellemrontó pikantériákkal tetszelgő fércziratokat kiszorítani. Az Örökzöld megjelenik minden hó 1-én és 16-án kétíves füzetekben, harminckét nagy nyolczad oldalon, diszes borítékban. Évi előfizetési ára 5 korona; egyes füzet ára 24 fillér. Mutatványszámot mindenkinek készségesen küld a kiadóhivatal, mely a szerkesztőséggel együtt Budapesten, IV, Ferencziek-tere 8. sz. alatt van.

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Harmathy* Károly.

- 3598 Mester Lajos — helyben hagyva.
3700 Borbély Imre testisértés — helyben hagyva.
3708 Tischler József és neje magánlakásértés — megváltoztatva.
5495 Ille Péter tűzvész okozás — megváltoztatva.
4012 Barbus Tógyer sikkasztás — helyben hagyva.
4020 Solyom Ferencz testisértés — részben megvált.
4043 Lövy Sándor testisértés — részben megváltoztatva.
4091 Molnár Lajos sikkasztás — helyben hagyva.
4092 Özv. Kis Gál Péterné tulajdon elleni kihágás — rendelet.
5205 Grünberger Leopold közsend elleni kihágás — helyben hagyva.

Előadó: *Dr. Marienescu* Athanas.

- 2617 Kocsis Zsófia — Gulyás András — h. hagyva.
2732 Görtner Adolfné — Görtner Adolf — részben megvált.
2762 Jakucz Ferencz — Fábian Zsófia — rendelet.
2763 Szabó Rozália — Hidjer Sándor — h. hagyva.
2796 Lőrincz Zsuzsanna — Nagy Bálint —
2802 Erdélyi Ida — Kis János — helyben hagyva.

Előadó: *Dobosfy* Alajos.

- 3182 Mátra körösvidéki vasut — Mocsár község lakosai — részben feloldva.
3183 Mátra körösvidéki vasut — Erdőgyorok község lakosai — részben megvált.
3184 Mátra körösvidéki vasut — Kötgyán község lakosai — rendelet.
3216 Mátra körösvidéki vasut — Okány község lakosai — megváltoztatva.
3217 Mátra körösvidéki vasut — Illye gazdaközsége — helyben hagyva.
2924 Jeney Lajos és t. — Csökmő határtagosítási ügye — helyben hagyva.
2928 Lakatos Antal — Czigányfalva volt urb. lakrendezés — megváltoztatva.

MULATSAG.

FARSANGI NAPTÁR:

- Jan. 7. 48-as Népkör táncestélye a Zöldfában.
Jan. 18. Jogász-bál a kereskedelmi csarnokban.
Jan. 27. Tiszti estély.
Febr. 3. A katolikus kör táncestélye a kereskedelmi csarnokban.
Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.

Beharangozó.

Holnap kezdődik meg a farsang, a mely úgy látszik, daczára annak, hogy ilyen hosszú esztendőnk óta nem volt, mulatságokban igeu szegény lesz. Idáig összesen csak hét mulatságra bocsájtották ki a meghívókat, a mi ha tekintetbe vesszük azt, hogy az ideai farsang teljes ötvenkét napig tart, igen kevés.

Azonban korai volna a szomorúság azok részéről, a kik szeretik a tánczot s a mulatságot, ha emiatt kétségbe esnének, mert habár számra nézve kevés is lesz a multság, azok annál fényesebben fognak sikerülni.

De hiszen nem is lehet ok a panaszra, mert a legjobb hirnek örvendő multságok az idén is meg lesznek tartva.

A 48-as népkör multsága.

Az első bál már holnap lesz megtartva a Zöldfa-szálloda nagytermében. Ezt a multságot a 48-as népkör rendezi. Rendszerint évek óta a farsangot az ipartestület bálja nyitotta meg, azonban az idén az ipartestület bált nem rendez s ezért ezt a napot a 48-as Népkör foglalta el.

A 48-as Népkörnek fiatal tagjai hetek óta lázasan készülnek a holnapi napra, mindent elkövetnek, hogy multságuk sikerüljön.

Es mint halljuk, a multságra igen sokan készülnek, úgy, hogy az remekül fog sikerülni.

A következő multság az első elite bál, a

Jogász bál.

Ki ne ösmerné a jogász bálokat? Hiszen mindig azok a farsang legsikerültebb multságai, amelyeket a jogászok rendeznek.

Az idén meg pláne sikerülnek ígérkezik ez a bál, amennyiben igen sok leány lesz bemutatva s hir szerint nem csak a megyéből, de messze földről fognak jönni leányok, akik igazán jól akarnak mulatni.

A meghívókat a jogász bálra most küldözik szét s tegnap óta a Fő-utczán hatalmas tricolor hirdeti e bált.

A tiszti estélyek.

A harmadik multság január 27-én lesz a Kereskedelmi Csarnokban. Ezt a multságot a helybeli katonatisztek rendezik.

A mult esztendőben az Erzsébet-gyász miatt a tisztek nem rendezhettek multságot s így az idén kétszeres buzgósággal készülnek a multságra.

A tiszti estélyek különben mindig sikerülnek, hihetőleg az idén is sikerülni fognak.

A másik tiszti estélyt február 24-ére tervezik.

A katolikus Kör tánczestélye.

Februárban az első multság 3-án lesz a Kereskedelmi Csarnokban. Ezt a multságot a helybeli katolikus Kör rendezi.

Erről a multságról majdnem felesleges írni, hiszen ezek általánosan el vannak ismerve a legjobb multságoknak. Ezekről a multságookról mindenki tudja, hogy ott mindenki egyformán, kitünően mulat, mert a nagy számú s mind kiváló tánczosokból álló rendezői gárda ezért mindent elkövet.

A katolikus kör választmánya a napokban tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy az idei tánczestélyt február 3-án rendezik.

A tánczestély rendezésével az idén ismét *Imrik* Gusztáv dr. ügyvédjelöltet bízták meg, a ki bizonyára az idén is ismeretes buzgóságával karolja fel a multságot,

E multság ügyében a következő meghívót vettük:

Meghívó

A nagyváradi kath. kör vigalmi bizottságának tisztelt tagjait f. hó 9-én, héden este 6 órára a kör könyvtári termében megtartandó gyűlésre, tisztelettel összehívom.

A gyűlés tárgya: a f. év február 3-án tartandó tánczestély.

Nagyvárad, 1900. január 5.

Dr. *Imrik Gusztáv*,
vig. biz. elnök.

Jogász tánczestély.

A multságok sorozatát a joghallgatók tánczestélye zárja be, a mely hushagyó kedden. február 27-én lesz a Csarnokban. Ez a multság is bizonyára fényesen sikerülni fog s lehetőleg szép összeg fog jutni a jogakadémiai segélyegyletnek.

Szóval, habár számban kevés is lesz a multság, de azért multságban nem lesz hiány ezen a farsangon sem.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: *Fernand-Hue.*

37

Francziából fordította — *Ó.*

A parancsnok azonban már aggódott, hogy nem tért-e vissza még *Ferencz* a vezető, mert a kitűzött határidő már eltelt. Kérdezősködni nem lehetett, mert *Ferencz* megmondta, hogy senkinek se szóljon visszajöveteléről.

Másnap *Parr* a külső udvarba ment, hogy megvizsgálja kocsiját. Egyik hajcsár ekkor egy levelet adott át neki:

— *Ferencz* küldte, szölt.

A parancsnok azonnal felbontotta: A levél így szólt:

»Bátorság és jó remény! Haladjon egyenesen éjszak felé; ott talán megtalálja azt a kit keres. Menjen egészen a Zambézűg, én ott leszek.«

»*Ferencz*«

— Mióta van nálad ez a levél? kérdé a parancsnok.

— Két nap óta, felelt a néger.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

Utban észak felé.

A parancsnok többször átolvasta *Ferencz* lakonikus levelét. Mit tegyen? Kövese-e vezetője tanácsát? Hosszas gondolkodás után erre határozta el magát s felkereste *Györgyöt* és *Margitot*, hogy tudassa velük legújabb tervét.

— S mit szándékozik most tenni? kérdé *Margit*, miután a parancsnok elmondta a történeteket.

— Elutazom, követem ezen ember tanácsát, kibem mindig megbíztam.

— Igaza van, én is azt hiszem, megérdemli a bizalmat.

— *Dover* urral együtt megindulunk Pretoria felé, én azonban *Péterrel* visszafordulok északnak, számotokra pedig kikérem *Dover* ur vendégszeretetét, hogy vigyen vissza Pretoriába. Azt hiszem, megteszi nekem ezt a szívesseget.

— Hogyan, kiáltott *Margit*, minket el akar hagyni és egyedül továbbutazni?

— Igen, gyermekem.

— Már pedig én minden áron önnel akarok menni. *Dover* urral pedig semmi esetre sem utazom együtt.

— Maradjatok tehát itt, míg visszatérek. — Ha már eddig elkísértük, ezután is önnel megyünk.

— Legyen tehát, szölt végre a parancsnok némi gondolkodás után, s adja az Isten, hogy később ne legyen okom megbáni gyöngeségemet.

— Mikor utazunk? kérdé *György*.

— Holnapután, de még ma bejelentem *Price* urnak elmenetelünket.

Ebéd alatt a kapitány csakugyan kijelentette, hogy visszatér Pretoriába, onnan Port Natalba és visszahajózik Amerikába.

— Abba hagyja a kutatást? kérdezte a miszionárius. Hiszen eleinte nagyon a szíven volt azon gyermek sorsa?

— Egyelőre igen, felelte a parancsnok, kit kissé meglepett ezen kérdés.

Dover ur is különös pillantást vetett a parancsnokra, ki ezt azonban nem vette észre.

— Éppen alkalmas időben utazik, szölt ha megengedi vele tartok.

A parancsnok néhány udvarias szóval fejezte ki beleegyezését.

A következő nap készülődések között telt el. *Price* ur rá akarta birni a kapitányt, hogy várjon még vagy két napig, mert másnapra várta *Józsut*, a ki egy napi pihenő után visszavezetné őket Pretoriába. A parancsnok szabadkozott, hogy a hajcsárok is tudják az utat, de még számos falun kell átmenniök, s ott mindenki utba igazítja őket.

Harmadnap csakugyan utnak indultak. Alig haladtak azonban néhány mérföldnyire, a parancsnok megállította a menetet és *Dover* urhoz fordult:

— Kedves uram, nagyon örülök, hogy szerencsém volt önnel néhány kellemes napot, eltölteni, de mindennek meg van a határa itt a földön, így eljött az az idő is, mikor nekünk válnunk kell egymástól.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK

A párbaj a delegációban.

Budapest, január 5. (Saj. tud. táv.)

A delegációk mai ülésén a tisztek fizetésemelésénél érdekes volt *Szilágyi* Dezső elnök azon óhajlásának jegyzőkönyvbe vétele, hogy remélhetőleg a fizetésemelések hosszú időre ki lesznek zárva.

Másik érdekes mozzanata volt az ülésnek, hogy *Szabó* István szerint nem tűrhető tovább a mostani párbajmánia, hogy a tisztek és polgárok között ellentétes fogalmak legyenek a becsületről. Ezért becsületügyi választmányokat ajánl. *Krighammer* hadügyminiszter azt felelte, hogy a míg törvény intézkedik a párbajról, nem állithat oly intézményt, mely a polgárokat fegyveres kiállásra kényserithetné.

Lángokban álló színész.

Arad, január 5. (Saját tud. távirata.)

Hegyessi Gyula, a Leszkay-szintársulat tagja ma, a «Baba» operett premiérje előtt benzinnel tisztította keztyűjét az öltözőben. A kezén levő benzines keztyű a lámpától meggyulladt, a tűz végig futott a két karján. A szerencsétlen égő ember kifutott az udvarra s a szakadó esőben végig hempergett a vizes földön. A tűz elaludt. Karjain a hus czafatokban csüng. Gyógyulása hetekig eltart. Az előadáson helyette *Hajnal* Dezső játszott s a premiér sikerült.

Fejszével agyonverték.

Budapest, jan. 5. (Saját tud. táv.)

Nógrádmegyében Szokolyán Hohenlohe herceg német kancellár erdőmesterét *Mik* Mártont a saját udvarán fejszékkel agyonverték. A gyilkosság állítólag bosszu műve.

Meglötte a feleségét.

Szabadka, január 5. (Saját tud. táv.)

Lendvay Antal itteni gazdag háztulajdonos féltékenységből kétszer hasba lötte a feleségét s aztán magát agyonlötötte. Az asszony haldoklik.

Transzvál.

Washington, jan. 5. A képviselőházban

Quarles demokrata képviselő határozati javaslatot nyújtott be, amely szerint az Egyesült-Államok a két dél-afrikai köztársaságnak legnagyobb rokonszenvéket fejezik ki a nemes, ha-

zafias és hősi harc alkalmából, amelyet most vivnak, hogy köztársaságukat megmentésük a monarchia által való megsemmisítéstől.

London, jan. 5. A Standard levelezője jelenti Fokvárosból 3-iki kelettel: Oranje szabadállamból arról értesülök, hogy Steyn elnök hirdetményt bocsátott ki, amely szerint minden fehér ember, aki a köztársaság területén tartózkodik, nemzetiségére való tekintet nélkül teljes jogu polgárnak tekintendő, aki köteles a köztársaság védelmére fegyvert fogni.

London, jan. 5. A reggeli lapok egy táviratot közölnek, amely szerint a burok Moltenótól is visszahúzódtak, mikor Gatacre tábornok gyalogsággal, lovas lövészekkel és tüzérséggel előnyomult.

Budapest, január 5. (Saját tud. táv.) Londonból távirják, hogy a Szent Ilona szigetéről Pretóriába érkezett afrikanderek azt a hírt terjesztik, hogy az angol-bur háború kezdetén az angolok teljesen meg voltak arról győződve, miszerint a burokat mielőbb legyőzik. Azt tervezték az angolok, hogy Krüger elnököt Szent Ilona szigetén abba a házba fogják elzárni, amelyben egykor Napoleon töltötte a fogságát. Ez a hír a burok között nagy felháborodást, részben pedig derűtséget kelt.

A francia összeesküvők.

Páris, január 5. Guérin-t azonnal börtönbe viszik, valószínűleg a clairvauxi fogházba, a hol büntetését le fogja ülni. Déroulédet és Buffet ma reggel 4 órakor a börtönből az északi pályaudvarra kísérték, a honnan reggel 5 órakor a belga határon levő Blandinba szállították őket. Incidens nem fordult elő. Elutazásakor Dérouléde azt kiáltotta: »Más köztársaságot! Éljen a köztársaság!«

A franciaországi sztrájk.

St. Etienne, jan. 4. Tegnap este néhány tüntető be akart nyomulni a városházára, de a rendőrség és csendőrség megakadályozta őket ebben. A tüntetők erre a szomszéd tere mentek és összetörték a kioszk székeit és lámpáit. Egy rendőr és egy csendőr megsebesült. Husz embert letartóztattak. A sztrájkolók erőlyesen tiltakoznak az ellen a rendzavarás ellen, a melyet valószínűleg tőlük távol álló bujtogatók rendeztek.

Kína.

Washington, január 4. Olaszország szintén kedvező értelemben válaszolt a nyílt ajtó politikájának Kínába való föntartásáról szóló amerikai jegyzékre.

NYILTTÉR.

Figyelmeztetés.

A feloszlott, az egykori II-ik temetkezési társulatnak a 80-as években volt azon élő tagjai, kik tagságukat társulati könyvecskéjükkal igazolni, is tudják; *figyelmeztetnek*: hogy ez év folyamán nálam jelentkezzenek, mert a feloszlott társulatnak örzsemre bizott *maradék pénze*, az igazolt és jelentkező tagok között 1901 év január első vasárnapján szét fog osztani.

Jánosházi János

Nagykőrös-utca, 565. sz.

Disznó-tor!

Valamikor hajdan való világban nem a hidegről ismertek rá a télre; sivíthetett a szél, ropoghatott a jég, a bölcs öregek nem hittek addig a tében, míg híre nem ment az első vigságos **disznó-tornak**, manap a prémes tél-kabát megjelenéséből következtetnek az időjárásra; bizony-bizony a disznó-torról édes keveset hall a mai nemzedék, hacsak mesékben nem hallják, mikor az öreg nagyapó meséli; kezd a disznó-tor lassan kimaradni.

Ma és minden szombaton nagy disznó-tort!

rendezek a t. vendégeim részére, igazi magyaros vigsággal.

Ami szemnek, inynek kedves, mind fog párolgni a tálban: **hurka, kolbász, tüdős, májas, véres, meg a jó toros káposzta és turós csusza**; gondoskodva van pontos kiszolgálásról, mérsékelt árak, tisztán kezelt saját termésti karczos, ugyszintén ó-boraim és frissen csapolt László-sörrel.

A n. é. közönség szives látogatását kérve, maradok kiváló tisztelettel:

Kecskeméthy István,

Wöber-szálloda bérloje.

Nagy családi Varieté estély.

Ma szombat 1900. jan. 6. és 7-én este a Fekete Sas szálloda emeleti disztermében nagy

családi Varieté

estélyek rendeztetik, a következő erők közreműködésével:

M. Ujváry Károly
Budapest kedvence.

Kövesi Juliska k. a.

Iris nővérek
nemz. tánczosnők

Katzer Miksa ur
tenorista.

Jeán Jeanette nemzetközi ének és táncduettisták.

Sulamith

előadva Kövesi Juliska k. a. és Katzer Miksa ur által.

Rienzi Mariska kitüntetett szépség első vendég fellépte.

Az előadás kezdete este 8 órakor.

Belépti díj 50 kr. fentartott hely 80 kr.
karzat 20 kr.

Nagyérdemű közönség; több oldalról történt felszólításra elhatároztam egy családi estély rendezését s tekintettel erre, a műsört oly szolidan és izlésesen állítottam össze, hogy a legkényesebb igényeket is kielégíthessem.

Becsés pártfogásért esdekezik

az igazgatóság.

Csak 2 előadás átutazáson.

Az egyedüli művész ezen a téren, kit a magas miniszterium engedélyvel megajándékozott.

Nagyváradon, 1900. január 6-án és 7-én szombaton és vasárnap este 7,9 órakor

a keresk. Csarnok disztermében

nagy előadás

csodálatos mutatványokkal a

SUGGESTIO

akarathatásokról, izommerevség stb. fölött az új tud. álláspontból, amely minden eddigi demonstrációkat háttérbe szorít.

Azon t. érdeklődőknek, kik előadásaim mi-voltát nem ismerik, megjegyzem, hogy valóságos suggestiók és újabb alakbani physiologiai mutatványokról van szó (Nancyr iskola) és nem a czimszó visszaéléséről, mint utazó bűvészek és gondolatolvasók a közönség ámitása czél-jából teszik.

Bizonyítékok

1. több orvos feljelentése következtében bevont engedélyem a magas miniszteriumtól mutatványaim alapján április hó 3-án 1900. évi márczius hó 31-ig újból kiadatott.

2. Tappeiner budapesti ezredes ur többek közt írja: »Krause ur a tisztikar és vendégei előtt tudományilag igen érdekes, a nézőket bámulatba ejtő mutatványokat eszközölt.«

3. Dr. Kéty Károly budapesti tanár (az országos orvosgyesület elnöke) írja: a Sug-gestió mutatványok nagyszerűen sikerültek elő-vigázat és nagy gyakorlattal.

4. Dr. Arányi országgy. képviselő ur Budapesten írja: Krause tanár egy általam rendezett estélyen egy képviselő barátom, egy itteni orvos és egy itteni mérnökkel nagyszerű elő-adást tartott.

5. Dr. Bergman berlini tanár ur írja: »Meggyőződtem, hogy a mutatványok és elő-adások tiszta tudományos jellegűek.«

M ü s o r ;

I. Magyarázó bevezetés. II. Alkalmas Mediumoknak a közönség köréből való kiválasztása (amennyiben erre önkényt vállalkoznak.) III. Kísérletek és bővebbi magyarázatok; a) a részletes Katalepsiáról és Kataplexiáról (részleges izommerevség.) b) Somnambulizmus (ébredalvás, alva ébredelés, alvajárás u. n. holdkórosság.) c) Hallucinációk (állomszerű jelentések, suggestiók) d) Tetania (halotti merevség) és a lehetőség szerint e) Post-Suggestio (utólagos hatás az akaratra.)

Mediumok kiválasztása a közönségből amennyiben azok önként jelentkeznek.

Belépti díj: Körszék 1 korona, Zártszék 1 korona 20 fillér.

Jegyek előre válthatók Boros Jenő papirkereskedésében Kossuth-utca és a Lloyd kávéházban.

Krause Albert

magnetikus, hypnotikus és suggeráló New-Yorkból, a tudomány és művészet szász érdemrendjének tulajdonosa.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, január 5.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	—	—	—	—	—	7.93
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	7.79
Uj tengeri	—	—	—	—	—	4.98
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.89
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.02
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. január 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	97.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	94.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	—	100.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	99.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	93.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	98.75
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	—	94.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	160.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	187.25
Oszták járadék papirban	—	—	—	—	—	99.—
Oszták járadék ezüstben	—	—	—	—	—	99.—
Oszták járadék aranyban	—	—	—	—	—	96.50
Oszták korona járadék	—	—	—	—	—	99.—
Oszták államsorsjegyek	—	—	—	—	—	136.50
Oszták magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	18.25
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	742.—
Oszták hitelintézeti részvény	—	—	—	—	—	745.—
Párisi vista	—	—	—	—	—	96.10
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	—	—	197.15
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	118.—
London vista	—	—	—	—	—	242.62
20 márkás arany	—	—	—	—	—	23.60

— szerkesztésért felelős: —

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívás.

A »Polgári takarékos és segélyszövetkezet« 1900. évi január 13-án d. u. 4 órakor saját helyiségében (Kossuth u. 4. sz.) tartja évi rendes közgyűlést, melyre a tisztelt üzlerészesek tisztelettel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése s ennek kapcsán az 1899. évi zárszámadások tárgyalása s az igazgatóság és felügyelő bizottság felmentvénye fölötti határozat hozatal.
2. A felszámoló 1897—99-ik évi 2. évtársulat üzletrészei után eső nyereség osztalék megállapítása.
3. A felszámoló 1897—99. évi 2. évtársulat betétei és nyereség osztalék kifizetési idejének meghatározása.
4. Az alapszabályok 32. §-a értelmében kisorsolt 10 igazgatósági tag választása.
5. 5 rendes és 2 pót felügyelő bizottsági tag választása.
6. Esetleges indítványok.*

Nagyvárad, 1900 január hó 4-én.

Az igazgatóság.

* Az alap szabályok 27. §-a c pontja szerint csak oly indítványok tárgyalhatók, melyek 3 nappal a közgyűlést megelőzőleg nyújtatnak be.

A „Polgári takarékos és segélyszövetkezet“ 1899 évi zárszámadása.

TARTOZIK

Mérleg-számla

KÖVETEL

Vagyon	kor.		Teher	kor.		kor.		fill.	kor.	fill.
	kor.	fill.		kor.	fill.	kor.	fill.			
Pénzintézeteknél elhelyezett betét	466742	88	2-ik évtárs. törzsvagyona múlt évről 410349.14							
Postatakarékpénztárnál	200	70	2-ik » » heti bef. f. évben 188608.40	598957	54					
Kölcsönök	318138	40	3-ik » » mult évről 58229.74							
Tagok kamat és illetékhátránya .	5008	80	3-ik » » heti bef. f. évben 53459.40	111689	14					
Felszerelvények	300	—	4-ik » » heti befizetése f. évben	48608	40	759255	08			
			Átmeneti kamatok					400	—	
			Tiszta nyereség 30735 kor. 70 fillér.							
			2-ik évtársulat nyereség részesedése	25232	66					
			3-ik » » »	4248	—					
			4-ik » » »	1215	20					
			Nyereség átvitel 1900 évre	39	84	30735	70			
	790390	78		790390	78	790390	78			

Nyereség- és veszteség-számla

Veszteség	kor.		Nyereség	kor.		fill.	kor.	fill.
	kor.	fill.		kor.	fill.			
Üzleti költségek és tiszteletdíjak .	6728	04	Nyereség áthozat 1898-ik évről			98	10	
Átmeneti kamatok	400	—	Kamat betétek után			19277	36	
Tiszta nyereség	30735	70	Kamat kölcsönök után			12993	80	
			Felvételi díj			526	20	
			Mulasztási és egyéb illetékek			4968	28	
	37863	74				37863	74	

A felszámoló 1897—99-ik évi 2-ik évtársulat vagyon mérlege

Vagyon	kor.		Teher	kor.		kor.		fill.	kor.	fill.
	kor.	fill.		kor.	fill.	kor.	fill.			
Kölcsönök	281620	40	1897—99. évi heti betétek			577987	—			
Tagok kamat és illetékhátránya .	5008	80	1897—99. évi nyereség . 46203 kor. 20 fil.							
Készpénz	337561	—	ebből 18167 üzletrészt után oszt. à 2 » 54 »	46144	18					
			Oszthatatlan rész mint egyenleg	59	02	46203	20			
	624190	20				624190	20			

Nagyvárad, 1899. december 31-én.

Sarkadi Tihamér
elnök.

Aczél Zsigmond
ügyvezető igazgató.

Fleischacker Hugó
pénztárnok.

Balogh Vilmos
főkönyveztető

Waldmann Ödön
könyveztető.

Megvizsgálta és helyesnek találta a felügyelő bizottság:

Sonnenfeld Adolf
elnök.

Blum Géza

Sziládky Ernő

Brüder Jenő

Scherz Károly

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”,
V-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet” 1900. január 3-án nyitja meg 5-ik évtársulatát, mely 156 héten át, vagyis 1902. év végéig tart. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 10 kr. (20 fillér) fizetendő. A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és ünseglét nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet oszthatóhoz hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg $\frac{1}{4}$ részét 6%-os kamattal mellet minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti befizetéseket postai cheque lapok után teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 5 kr. (10 fillér) beiratási díj-fizetendő s egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Ezen évtársulat befizetései hetenként háromszor és pedig:

vasárnap délelőtt . . . 9—11 óráig,
szerdán délután . . . 3—5 „
pénteken délután . . . 3—5 „

teljesíthetők s tisztelettel kérjük mindazokat kik ezen 5-ik évtársulatunkba tagul be akarnak lépni, hogy a felvétel iránt *inléteti helyiségünkben* (Kossuth Lajos-utca 4. szám) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1899. október hó.

A „Polgári takaré- és segélyszövetkezet”
igazgatósága.

A szövetkezetnek ez időszerint mintegy 2000 tagja van, több mint 30000 üzletrészszel.

Belépési felhívás

A biharmegyei korona-takarék és hitel-
szövetkezet

1900. január 1-én új évtársulatot kezd, mely tart 1902. december 31-ig.

A szövetkezetbe tagul bárki beléphet, ha legalább 1 koronának heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg a három év leteltével a reá eső kamat és nyereséggel együtt vissza. Egy és ugyanazon tag több részjegyet is jegyezhet; a belépés alkalmával minden részjegy után 20 fillér fizetendő.

Vidéki tagok a heti befizetéseket posta

cheque által teljesíthetik.

A szövetkezet célja a takarékoság előmozdítása, illetve tőke gyűjtés; célja továbbá tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan, olcsó kölcsönhöz juthassanak nemcsak a befizetett összeg erejéig, hanem azonfelül is.

A most végződő évtársulat megmutatta, hogy szövetkezetünk igen széperedménnyel működött: *tagjai ugyanis befektetett tőkéjük után a rendes takarékpénztári kamattalnál jóval magasabb osztalékban részesülnek.* A szövetkezet helyisége a

Biharmegyei Takarékpénztár
üzlethelyiségében

van, Kossuth-utca 19/20. szám alatt, hol jegyzések már most eszközölhetők.

Felhívjuk tehát mindazokat, kik a szövetkezetbe belépni óhajtanak, hogy jegyzéseiket a nevezett helyen mielőbb megtenni sziveskedjenek, ugyanott a szövetkezet alapszabályai nyomtatott példányban is rendelkezésre állanak.

Nagyváradon, 1899. november hó 2-án.

Tisztelettel: 1—12.

**A BIHARMEGYEI KORONA-TAKARÉK ÉS
HITELSZÖVETKEZET**

IGAZGATÓSÁGA.

„AZ ANKER”

élet- és járadék biztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: Budapest, VI. ker. Deák-tér 6. szám.

(Anker-udvar), a társaság saját házában.

Összes vagyon. 1898. végén — — — — — 65 millió forint
Biztosítási állomány 1898 végén — — — — — 243 millió forint
Eddigi kifizetések — — — — — 103 millió forint

A nyeresémrészesüléssel biztosítottak A osztalék terv szerint, mint 20 év óta, 1899-ben is az évi biztosítási díj 25%-át kapták készpénzben kifizetve. B. osztalék terv szerint (évenként emelkedő osztalék) 1897, 1898 és 1899. években az összes, az egész biztosítási tartamon keresztül befizetett díjak 3%-a illetőleg az évi díjnak 9%, 12% és 15%-a fizettetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Olcsó díjak, nagyon kedvező feltételek, a képzelhető legnagyobb biztonság.

Prospectussal és felvilágosítással a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügyünköségek iránti ajánlatok is intézendők), vala mint a társaság képviselője Nagyváradon: Ifj. Ullmann Izidor.

Hatóságilag engedélyezett végeladás!

DÉRY JÁNOS

üveg- és porcellán kereskedésében Nagyvárad, Olasz, Fő-utca.

Az üzlet nagyobb átépítése miatt

melyen leszállított áron kiárusítatnak

masolika és porcellán diszmuáruk, étkező, teás, kávés, mosdó és többféle üvegekészletek és üvegáruk, lámpák, tükrök, képek, képkeretek, rendkívüli olcsó és alkalmas

ujjevi ajándéktárgyak

nagy választékban kaphatók, míg a végkiárusítandó tárgyakból a készlet tart.

Ugyanitt saját égetésű betűfal mész is megrendelhető bármily mennyiségben.

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltenek.

Tisztelettel

Déry János.

Hirdetések

jutányos árban felvételnek
lapunk kiadóhivatalában.

Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
• Liniment. Capsici comp. •

Ezen hirneves háziszser ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagszaggatásnál és meghűléseknel és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebb-bertéki utánzat van forgalomban. **KI NEM AKAR MEGKÁROSODNI, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter czéjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.**
RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT
cs. és kir. udvari szállítók.

